

ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПРИНЦИПУ ОПОРИ НА ПОПЕРЕДНІЙ ДОСВІД У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Левченко Фессалоніка Григорівна

ORCID ID: 0000-0003-4295-2934

канд. пед. наук, доцент, старший науковий співробітник

відділу профільного навчання

Інститут педагогіки НАПН України, Україна

Світ, у якому ми живемо, швидко змінюється, стає все складнішим і динамічнішим. Саме тому сьогодні інтеграція в суспільство і знаходження свого місця в житті вимагає дедалі більших зусиль. Сучасна людина постійно стикається з різноманітними проблемами, їй потрібно постійно оновлювати свої знання, уміти передбачити шляхи розвитку подій, змінювати свої плани відповідно до обставин, відкидаючи ті, які не витримали перевірки досвідом та часом. Вирішення цих завдань можливе завдяки наявності системи компетентностей як здатності використовувати знання для розв'язання різноманітних практичних ситуацій, знаходити оптимальне вирішення життєвих проблем.

Компетентністю є спеціальним шляхом структуровані набори знань, умінь, навичок, спроможностей і ставлень, що дають змогу майбутньому фахівцю визначити, тобто ідентифікувати, і вирішувати незалежно від контексту проблеми, що є характерними для певного напрямку професійної діяльності[1].

Зміст поняття компетентність включає специфічну здатність людини, необхідну для ефективного виконання конкретної діяльності в певній предметній галузі. Ця здатність передбачає наявність у людини загальних і вузькоспеціальних знань, особливого роду предметних навичок, способів мислення, розуміння відповідальності за свої дії [2].

Компетентність у широкому сенсі розуміється як ступінь соціальної та психологічної зрілості людини, яка передбачає певний рівень психічного розвитку особистості, психологічну готовність до певного виду діяльності, що дозволяє індивіду успішно функціонувати в суспільстві та інтегруватися в нього [3].

Набуття компетенцій відбувається поступово в процесі навчання, рівень компетентності учня на різних етапах навчання буде різним. Таке бачення свідчить про рівневий характер компетентісного підходу в навчанні, про доцільність визначення певних послідовних рівнів у формуванні компетентності учнів.

Оскільки компетентісний підхід реалізується в освітньому середовищі, то, безумовно, він здійснюється у відповідності до вже відомих дидактичних принципів, серед яких принцип опори на попередній досвід посідає одне з визначальних місць.

Враховуючи специфіку компетентісного підходу вищезгаданий принцип полягає у тому, що компетентностей учні набувають не лише у процесі засвоєння програмового навчального матеріалу, але й засобами неформальної освіти, народної педагогіки, внаслідок впливу соціального середовища тощо.

Неформальна освіта – будь-яка освітня діяльність, організована поза формальною освітою [4].

Цей вид освітньої діяльності відбувається в освітніх установах або громадських організаціях, клубах і гуртках, а також під час індивідуальних занять із репетитором або тренером.

Зміст неформальної освіти може сприяти: формуванню активної громадянської позиції молоді; інтеграції та соціалізації дітей і молоді в суспільстві; підвищенню соціальної та професійної компетентності підростаючого покоління;

підвищенню мотивації до навчання в цілому; формуванню стратегічних життєвих цілей випускників освітніх установ; вирішенню соціальних проблем місцевої громади; ефективному використанню теоретичних знань для суспільно значущої діяльності учасників дитячих і молодіжних громадських об'єднань; вдосконаленню процесу профорієнтації молоді.

В процесі неформальної освіти як особливого виду суспільно значимої діяльності розвиваються механізми становлення професійних і особистісних компетенцій особистості.

Народна педагогіка, як сукупність емпіричних знань і досвіду історичної спільноти людей, яка склалася на певній історичній території, передає від покоління до покоління збережені роками досвід й знання по вихованню підростаючого покоління. Саме цей вид педагогіки виступає першоосновою у становленні педагогічної науки взагалі. Запровадження компетентнісного навчання в українських закладах освіти спирається на досвід народної педагогіки.

Соціалізація особистості двосторонній взаємозумовлений процес взаємодії людини і соціального середовища, який передбачає її включення до системи суспільних відносин шляхом засвоєння соціального досвіду, і самостійного відтворення цих відносин, у ході яких формується унікальна, неповторна особистість [5].

Мета соціалізації — допомогти вихованцеві вижити в суспільному потоці криз і революцій: екологічній, енергетичній, інформаційній, комп'ютерній тощо, оволодіти досвідом старших, зрозуміти своє покликання, самостійно знайти шляхи найефективнішого самовизначення в суспільстві. При цьому людина прагне до самопізнання, самоосмислення, самовдосконалення.

Отже, формування компетентності відбувається спираючись на вже наявний досвід попередньої діяльності, навіть мінімальний. Тобто щоб стати компетентним необхідно мати компетенцію у зародку, або використовувати вже наявний досвід того чи іншого виду діяльності.

Піраміда опори на попередній досвід у навчальній діяльності учнів будується таким чином, щоб нові знання спиралися на раніше засвоєні, новий досвід на вже наявний.

Підсумовуючи сказане робимо висновок, що чим багатший та різноманітніший досвід продуктивної діяльності має учень, тим ефективніше відбуватиметься процес набуття ним компетентностей.

Список використаних джерел:

1. Пометун, О.І. & Пироженко, Л.В. (2004) Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. Пометун, О. І. (ред.) Київ: А.С.К. 2004.
2. Равен, Дж. (1999) Педагогическое тестирование: проблемы, заблуждения, перспективы (В.Н. Перегудова пер. с англ.) Москва: Когито-Центр.
3. Варданян, Ю. В. (1998) Строение и развитие профессиональной компетентности специалиста с высшим образованием (На материале подготовки педагога и психолога) (дисс. ... д-ра пед. наук) Московский педагогический университет. Москва, Россия.
4. Кремень, В.Г. (ред.) (2008) Енциклопедія освіти. Київ: Юоінком Інтер.
5. Капська, А.Й.(ред.) (2000) Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників. Київ.